

2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos tarpinis vertinimas

2014–2020 m. ES fondų investicijų
veiksmų programos įgyvendinimo
stebėsenos rodiklių sistemos vertinimo
galutinės ataskaitos santrauka

2019 m. vasario 14 d.

Vertinimas atliktas pagal 2018 m. vasario 28 d. paslaugų teikimo sutartį Nr. 14P-14 tarp Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir ūkio subjektų grupės UAB „ESTEP Vilnius“ ir UAB „Visionary Analytics“.

2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos (toliau – VP arba veiksmų programa) įgyvendinimo stebėsenos rodiklių sistemos vertinimas yra VP tarpinio vertinimo dalis. VP tarpinis vertinimas inicijuotas siekiant nustatyti VP tikslų įgyvendinimo pažangą, ruošiantis 2019 m. VP metinės įgyvendinimo ataskaitos ankstesniais finansiniais metais (t. y. 2018 m.) ir Partnerystės sutarties įgyvendinimo pažangos ataskaitos teikimui Europos Komisijai.

1) VERTINIMO OBJEKTAS

Vertinimo objektas – 2014-2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programos, jos prioritetų, konkrečių uždavinių ir priemonių įgyvendinimą matuojančių rodiklių sistema (toliau – VP įgyvendinimo stebėsenos rodiklių sistema), kurią sudaro *veiksmų programos ir nacionaliniai rodikliai*. Pagal tipą rodikliai skirstomi į *produkto ir rezultato rodiklius*. Veiksmų programos produkto ir rezultato rodikliai skirstomi į *bendruosius ir specialiuosius*. *Bendrieji rodikliai* nustatomi pagal EK metodinius dokumentus. *Specialieji rodikliai* nustatomi atsižvelgiant į VP specifiką ir nacionalinius poreikius. Veiksmų programos rodikliai yra nustatyti veiksmų programoje, o nacionaliniai rodikliai – priemonių įgyvendinimo planuose. Vertinimas apėmė 525 rodiklius. Kadangi kai kurie rodikliai yra taikomi ne vieno VP prioriteto/ uždavinio/ priemonės įgyvendinimo stebėsenai, VP prioritetų lygiu buvo 600 rodiklių, VP uždavinių lygiu – 816 rodiklių, o VP priemonių lygiu – 1225 rodikliai.

2) VERTINIMO KRITERIJAI IR METODAI

Vertinimo metu analizuota atskirų rodiklių kokybė pagal penkis SMART kriterijus, t. y. analizuotas kiekvieno rodiklio specifiškumas, išmatuojamumas, pasiekiamumas, patikimumas, periodiškumas, ir kiekvieno VP uždavinio įgyvendinimo stebėsenai taikomų rodiklių rinkinys. Kiekvienam rodiklių kokybės ir rodiklių rinkinio vertinimo kriterijui buvo nustatyta po du vertinimo aspektus, kurių kiekvienas vertintas balais nuo 1 iki 3, kur 3 reiškė geriausią įvertinimą.

Vertinimo kriterijai ir aspektai paaiškinti 3 lentelėje ir 4 lentelėje ataskaitos 2 skyriuje. Vertinant rodiklių rinkinį taikyti du vertinimo kriterijai: a) rodiklių tarpusavio ryšiai (vertinama loginiais ryšiais susijusių produkto ir rezultato rodiklių dalis ir priežastinio ryšio tarp produkto ir rezultato rodiklių stiprumas); b) rodiklių rinkinio tinkamumas, pakankamumas ir informatyvumas (vertinama, ar produkto rodikliai apima visas pagal VP uždavinio įgyvendinimo priemones finansuojamas veiklas ir ar rezultato rodiklių pakanka uždavinio įgyvendinimo pažangai/ tikslo pasiekimui išmatuoti).

3) VERTINIMO ATASKAITOS STRUKTŪRA

Vertinimo ataskaitą sudaro **penkios dalys**:

- 1) **Pirmoje dalyje** pristatytas vertinimo kontekstas ir objektas (rodiklių sistema, tipai, pasiskirstymas pagal tipus, VP prioritetus ir atsakingas ministerijas).
- 2) **Antroje dalyje** aprašytas vertinimo požiūris, vertinimo klausimai ir metodai.
- 3) **Trečioje dalyje** pateikti vertinimo rezultatai VP prioritetų lygiu. Kiekvieno VP prioriteto rodiklių analizę sudaro 4 dalys: rodiklių rinkinio apžvalga pagal kiekybinius kriterijus; atskirų rodiklių kokybės vertinimas; rodiklių rinkinio vertinimas (rodiklių ryšiai, rodiklių rinkinio tinkamumas, pakankamumas, informatyvumas); pasiūlymai dėl atskirų rodiklių ir jų rinkinio tobulinimo.
- 4) **Ketvirtoje dalyje** pateiktas vertinimo rezultatų apibendrinimas VP lygiu, atsakymai į vertinimo klausimus ir strateginės išvados dėl rodiklių sistemos.
- 5) **Penktoje dalyje** pateiktos vertinimo rekomendacijos.

Ataskaitos **prieduose** pateikti rodiklių kokybės ir rodiklių rinkinių vertinimo rezultatai (1 ir 2 priedai), rekomendacijos dėl atskirų rodiklių (10 priedas) ir kita aktuali informacija.

4) VERTINIMO REZULTATAI IR IŠVADOS

Vertinimo rezultatai pateikti VP prioritetų lygiu ir apibendrinti VP lygiu.

Rodiklių rinkinių palyginimas pagal kiekybinius kriterijus

Vieno VP prioriteto įgyvendinimo stebėsenai taikoma nuo 9 iki 107 rodiklių. Vienam VP uždaviniui taikoma nuo 1 iki 44 rodiklių (vidurkis 13, moda 9). Vienai VP priemonei taikoma nuo 1 iki 36 rodiklių (vidurkis 6, moda 4). Atskirų VP prioritetų rodiklių rinkiniai, lyginant pagal įvairius kiekybinius parametrus, skiriasi.

Kai kuriuose VP prioritetuose **rodiklių skaičius ženkliai viršija** ne tik VP 1-10 prioritetų **vidurkį**, bet ir bendrą visų VP prioritetų vidurkį (VP 7, 8, 9 prioritetai ir iš dalies 10 prioritetas). Daugeliu atvejų didesnę rodiklių skaičių lemia intervencijų dizainas – didesnis VP uždavinių, priemonių ir remiamų veiklų skaičius ir (arba) įvairovė, todėl akivaizdžių rodiklių skaičiaus optimizavimo (mažinimo) sprendimų, kurie neturėtų įtakos intervencijų dizainui, vertinimo metu nebuvo nustatyta. Svarbu paminėti, kad rodiklių skaičiaus mažinimas savaime nėra vertybė. Jei stebėsenos informacija naudojama ir nėra alternatyvių, efektyvesnių būdų jai surinkti, rodiklių neturėtų būti atsisakoma.

Kai kurie VP prioritetai pasižymi **geresniu produkto ir rezultato rodiklių balansu** (VP 6, 7, 8 prioritetai), o kai kuriuose prioritetuose dominuoja produkto rodikliai (1, 4, 5, 9, 10 prioritetai). Tais atvejais, kai dominuoja produkto rodikliai, stebėsenos informacijos gali nepakakti intervencijų naudai ir indėliui į VP tikslų pasiekimą įvertinti. Tais atvejais, kai yra daug rezultato rodiklių¹, stebėsenos informacija bus nepakankama vertinant intervencijų grynąjį poveikį. Ir vienu, ir kitu atveju stebėsenos informaciją turi papildyti intervencijų poveikio vertinimai, atliekami ne aukštesniu kaip VP uždavinių (o kai kuriais atvejais ir priemonių) lygiu.

Kai kurie prioritetai išsiskiria **didesne nacionalinių rodiklių dalimi** (1, 3 ir iš dalies 4, 5 prioritetai). Intervencijoms, kurioms ES lygiu buvo pasiūlyta mažiau bendrųjų rodiklių (ERPF ir SaF intervencijos), taikoma daugiau specialiųjų ir nacionalinių rodiklių, pavyzdžiui, VP specialieji ir nacionaliniai rodikliai sudaro 100 proc. ERPF ir SaF rezultato rodiklių, 78 proc. SaF produkto rodiklių, 57 proc. ERPF produkto rodiklių ir tik 12 proc. JUI produkto rodiklių bei 20 proc. ESF produkto rodiklių (žr. 6 paveikslą ataskaitos 4.1.1. paragrafe). Bendrųjų rodiklių trūkumą kai kuriose intervencijų srityse galima laikyti objektyvia priežastimi, nulėmusia didesnę specialiųjų ir nacionalinių rodiklių skaičių. Šie rodikliai aktualūs siekiant tinkamai atspindėti specifinius veiksmų programos produktus ir rezultatus (siekiamus pokyčius VP nurodytose srityse), tačiau stebėsenos informacija turi būti naudojama.

Atsižvelgiant į rodiklių skaičių, jų pasiskirstymą pagal VP prioritetus, uždavinius ir priemones, VP įgyvendinimo stebėsenos rodiklių sistema yra iš esmės tinkama, tačiau dideli rodiklių skaičiaus skirtumai tarp VP priemonių rodo, kad veiksmų programos ir priemonių įgyvendinimo planų rengimo metu trūko vieningo požiūrio į intervencijų planavimą (dizainą), stebėsenos rodiklius ir jų sistemą. Ieškant rodiklių skaičiaus optimizavimo galimybių tikslinga peržiūrėti tų VP uždavinių/ priemonių rodiklių rinkinius, kuriems taikomų rodiklių skaičius viršija VP vidurkį. Daugiausia tokių uždavinių/ priemonių yra VP 1, 7, 8, 9 ir 10 prioritetuose **plačiau žr. ataskaitos 8 priedą**.

Norint sumažinti rodiklių skaičių reikėtų išpildyti dvi sąlygas: 1) mažiau fragmentuoti finansuojamas veiklas (tai ypač aktualu VP 7 ir 9 prioritetams), koncentruojantis į pačias svarbiausias sritis ir atitinkamai jas finansuojant; 2) užtikrinti, kad VP uždaviniai ir priemonės būtų panašaus „svorio“ (šiuo metu VP prioritetai labai skiriasi uždavinių skaičiumi, o VP uždaviniai – juos įgyvendinančių priemonių skaičiumi).

Rodiklių skaičiaus mažinimas savaime nėra vertybė, nes išsamesnė stebėsenos informacija sudaro sąlygas kokybiškesniems vertinimams atlikti ir gali būti naudojama sprendimams priimti. Pagrindiniai argumentai už rodiklių skaičiaus mažinimą yra du. *Pirma*, stebėsenos informacijos rinkimas prasmingas tik tuo atveju, jei ši informacija naudojama priimant sprendimus dėl intervencijų turinio, jų tęstinumo būtinybės ar pan. Didelę dalį šiuo metu naudojamų stebėsenos rodiklių sudaro nacionaliniai rodikliai, kurie nėra naudojami rengiant VP įgyvendinimo ataskaitas, dalis šių rodiklių net nėra įtraukiami į SFMIS

---

¹ Ir ypač rezultato rodiklių, kurių pokyčiai priklauso ne tik nuo intervencijų, bet ir nuo įvairių išorės veiksnių.

Stebėsenos rodiklių pasiekimų ataskaitas. Tai leidžia pagrįstai abejoti nacionalinių rodiklių reikalingumu. *Antra*, stebėsenos informacija turi būti kokybiška ir patikima. Vertinimo metu didelė dalis naudojamų rodiklių pagal patikimumo kriterijų įvertinti santykinai prasčiau (iš 600 vertintų rodiklių 558 turėjo vienokių ar kitokių trūkumų, susijusių su patikimumu) – *plačiau žr. atsakymą į 9.5.4. vertinimo klausimą 4.2 poskyryje*.

Pavienių rodiklių kokybės vertinimas

Rodiklių kokybės vertinimo rezultatų apibendrinimas VP prioritetų lygiu pateiktas 32 lentelėje (žr. ataskaitos 4.1.2. paragrafą), o VP lygiu – prie atsakymo į 9.5.5. vertinimo klausimą (žr. ataskaitos 4.2 poskyrį).

Rodiklių stipriosios pusės yra jų **išmatuojamumas** (t. y. rodiklių skaičiavimo aprašuose pateikiamos informacijos aiškumas, pakankamumas; įvertinimų vidurkis – 2,73 iš 3 balų) ir **specifiškumas** (t. y. rodiklių sąsaja su VP konkrečiais uždaviniais ir remiamomis veiklomis bei jautrumas vykdomoms intervencijoms; įvertinimų vidurkis – 2,66 iš 3 balų). Rodiklių sistemos silpnosios pusės – rodiklių **pasiekiamumas** (ypač fizinės pažangos proporcingumas finansinei pažangai; įvertinimų vidurkis – 1,83 iš 3 balų) ir **patikimumas** (įvertinimų vidurkis – 1,92 iš 3 balų). Žemą įvertinimą pagal patikimumo kriterijų lėmė tai, kad faktinėms rodiklių reikšmės nustatyti labai dažnai naudojami viešai neprieinami administraciniai duomenys, kurie nėra tokie patikimi ir kokybiški kaip oficialūs statistiniai duomenys ar kiti viešai skelbiami oficialiosios statistikos rengėjų duomenys. Siekiant mažinti rizikas, susijusias su rodiklių patikimumu, svarbu SFMIS fiksuoti ne tik apskaičiuotas rodiklių reikšmes, bet ir informaciją apie tai, kaip jos buvo apskaičiuotos (skaičiavimų išsklotines ar pan.). Žemesnį įvertinimą pagal rodiklių **periodiškumo** kriterijų (įvertinimų vidurkis – 2,56 iš 3 balų) lėmė tai, kad ne visus rodiklius numatyta atnaujinti pakankamai dažnai (kas 1-2 m.). Be to, net ir tais atvejais, kai rodiklio apraše numatyta reikšmės atnaujinti kas 1-2 m., SFMIS nėra nurodytos faktinės rodiklių reikšmės arba jos atnaujinamos rečiau nei numatyta.

Reikšmingų rodiklių kokybės vertinimų skirtumų pagal rodiklių rūšis (VP ar nacionalinis) ir porūšius (bendrasis ar specialusis) nenustatyta, tik VP bendrieji rodikliai santykinai prasčiau įvertinti pagal specifiškumo ir pasiekiamumo kriterijus – *plačiau žr. atsakymą į 9.5.5. vertinimo klausimą 4.2 poskyryje*.

Rodiklių tinkamumas

Rodiklių vertinimas pagal specifiškumo kriterijų atliktas siekiant atsakyti į vertinimo klausimus, susijusius su **rodiklių tinkamumu ir loginiais ryšiais** (9.5.2. ir 9.5.3. vertinimo klausimai). Vertinant *produkto rodiklių specifiškumą* analizuota, kaip jie atspindi pagal priemones remiamas veiklas. Daugelis produkto rodiklių (86 proc. arba 307 iš 356 vertintų produkto rodiklių VP prioritetų lygiu) yra tinkami, t. y. jie atspindi vieną ar keletą pagal priemones remiamų veiklų. Bendresni, labiau agreguoti rodikliai vertinti geriau nei labai smulkūs rodikliai, kurie apima tik dalį pagal priemones remiamų veiklų ar tik tam tikrus remiamų veiklų aspektus. Nedidelių tinkamumo trūkumų nustatyta 49 produkto rodiklių atveju – *detaliau žr. 1 priedą ir atsakymą į 9.5.3. vertinimo klausimą 4.2 poskyryje*.

Vertinant *rezultato rodiklių specifiškumą* analizuota, kaip jie atspindi intervencijų esmę (VP uždavinį) ir kiek jie priklauso nuo intervencijų (remiamų veiklų, produkto rodiklių pokyčių). Nustatyta, kad apie 40 proc. rezultato rodiklių² sudaro rodikliai, kuriems intervencijos daro tik ribotą įtaką. Ne visais atvejais silpnėsnis tiesioginis ryšys tarp vykdomų intervencijų ir rezultato rodiklių yra stebėsenos rodiklių sistemos trūkumas, tačiau svarbu suprasti, kad tokiais atvejais rezultato rodikliai atspindi pokyčius, tačiau ne intervencijų grynąjį poveikį. Kai loginis ir (arba) priežastinis ryšys tarp intervencijų, jų produktų ir rezultato rodiklių yra silpnėsnis, aktualu inicijuoti intervencijų poveikio vertinimus, kad būtų nustatyta, ar, kaip ir kiek rodiklių (ypač rezultato) pokyčius lėmė vykdomos intervencijos. Silpnėsnis tiesioginis priežastinis ryšys tarp vykdomų intervencijų ir rezultato rodiklių galimas ERPF ir

² 101 iš 244 pagal kokybės kriterijus vertintų VP lygio rezultato rodiklių.

SaF lėšomis finansuojamose intervencijose, kai kuriose specifinėse intervencijų srityse/ sektoriuose (pavyzdžiui, aplinka, klimato kaita) ir strategiškai svarbių konteksto rodiklių atveju – **plačiau žr. atsakymus į 9.5.2. ir 9.5.3. vertinimo klausimus 4.2 poskyryje.**

Intervencijų proporcingumas

Rodiklių vertinimas pagal pasiekiamumo kriterijų atliktas siekiant atsakyti į vertinimo klausimą, susijusį su intervencijų proporcingumu rodiklių reikšmėms pasiekti (9.5.6. vertinimo klausimas). Nustatyta, kad 105 iš 332 VP rodiklių atveju³ (32 proc. visų rodiklių) VP suplanuota reikšmė bus pasiekta ir viršyta⁴. VP suplanuotos rodiklių reikšmės gali būti viršytos vidutiniškai 3 kartus, nors yra rodiklių, kurių reikšmės viršijamos 10, 16, 20 ar net 63 kartus. Vertinimo metu taip pat nustatyta, kad 37 rodiklių atveju (11 proc. visų rodiklių) pažanga yra nepakankama, nes sutartyse suplanuota pasiekti reikšmė sudaro mažiau 70 proc. VP suplanuotos siektinos reikšmės (kai kuriais atvejais sutartyse planuojama pasiekti reikšmė sudaro mažiau nei 10 proc. VP suplanuotos siektinos reikšmės). Tai rodo, kad 4 iš 10 atvejų planavimas yra nekokybiškas (VP nustatomos per mažos arba per didelės planuojamos pasiekti rodiklių reikšmės).

Norint geriau įvertinti, ar kiekybinėms rodiklių reikšmėms pasiekti numatyti proporcingi intervencijų mastai, reikalingi duomenys apie tai, kaip nustatytos pradinės ir siekiamos rodiklių reikšmės. Tokia informacija nėra kaupiama, analizuojama ir sisteminama. VP ir (arba) priemonių įgyvendinimo planuose nurodomos pradinės ir siekiamos rodiklių reikšmės, tačiau nepateikiamas jų pagrindimas. Informacija apie tai, kaip nustatytos siekiamos rodiklių reikšmės, galėtų būti pateikiama veiksmų programoje ar kituose dokumentuose (pavyzdžiui, rodiklių skaičiavimo aprašuose) – **plačiau žr. atsakymą į 9.5.6. vertinimo klausimą 4.2 poskyryje.**

Rodiklių rinkinių vertinimas pagal kokybinius parametrus

Rodiklių rinkinių vertinimo rezultatai VP prioritetų lygiu apibendrinti 33 lentelėje ataskaitos 4.1.2. paragrafe, o VP uždavinių lygiu – ataskaitos 9 priede. Pagal daugelį taikytų vertinimo kriterijų rodiklių rinkiniai yra kokybiški. Kiek **prasčiau įvertintas priežastinio ryšio tarp produkto ir rezultato rodiklių stiprumas**. Toks vertinimas savaime nereiškia, kad rodiklių rinkiniai nėra tinkami, tačiau tai reiškia, kad rezultato rodiklių pokyčius lemia ne tik įgyvendinant atitinkamas VP intervencijas sukurti produktai, bet ir įvairūs kiti veiksniai. Norint nustatyti intervencijų grynąjį poveikį, būtini EK metodiniuose dokumentuose numatyti intervencijų poveikio vertinimai, kurie turi atsakyti į klausimus, ar, kaip ir kiek prie rezultato rodiklių pokyčių prisidėjo pagal VP finansuotos intervencijos.

Taip pat santykinai **prasčiau įvertintas rezultato rodiklių pakankamumas uždavinių įgyvendinimui stebėti**. Tai reiškia, kad uždavinio formulotė (tikslas) yra platesnis, o taikomi rezultato rodikliai tik dalinai atspindi uždavinio įgyvendinimą. Siekiant visapusiškiau atspindėti uždavinio įgyvendinimą reikalinga papildoma informacija (pavyzdžiui, daugiau ir įvairesnių rodiklių, įskaitant ir projektų pasiekimų fiksavimą; taip pat teminiai vertinimai, apimantys ne tik stebėsenos rodiklių analizę, bet ir papildomus rodiklius, atvejo studijas ir gerosios praktikos pavyzdžių analizę ir pan.). Konkretūs atskirų VP uždavinių rodiklių rinkinių trūkumai, nulėmę žemesnius vertinimus, nurodyti ataskaitos 2 priede.

Nors rodiklių rinkinys daugeliu atvejų yra tinkamas, pakankamas ir informatyvus, t. y. rezultato rodikliai pakankamai gerai atspindi VP uždavinius ir pažangą juos įgyvendinant, o produkto rodikliai apima visas arba daugelį remiamų veiklų, tačiau tinkamų rezultato rodiklių nustatymas yra sudėtingesnis uždavinys (trūkumų nustatyta 25 proc. atvejų) nei produkto rodiklių parinkimas (trūkumų nustatyta 8 proc. atvejų) – **plačiau žr. atsakymą į 9.5.1. vertinimo klausimą 4.2 poskyryje.**

Strateginės išvados

³ Analizuojami rodikliai, kuriems SFMIS yra nurodytos VP suplanuotos siektinos reikšmės.

⁴ Vertinant pagal sutartyse suplanuotas planuojamas pasiekti rodiklių reikšmes.

Vertinant bendrai Lietuvoje sukurta pažangi ES fondų investicijų (VP įgyvendinimo) stebėsenos rodiklių sistema, kurios valdymą ypač palengvina funkcionali informacinė sistema – ES struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema (SFMIS). Rodiklių sistemos stipriosios ir silpnosios pusės apibendrintos ataskaitos 4.3 poskyryje.

Nors vertinimo metu buvo nustatyta trūkumų, susijusių su stebėsenos rodiklių kokybe, rodiklių sistemos valdymu ir stebėsenos informacijos naudojimu, lyginant su ankstesniais programavimo laikotarpiais matoma akivaizdi pažanga tobulinant stebėsenos rodiklių sistemą (tiek reglamentavimą, tiek rodiklius, tiek stebėsenos informacijos valdymui naudojamą informacinę sistemą). ES fondų lėšomis finansuojamų intervencijų stebėsenos sistema gali būti naudojama kaip gerosios praktikos pavyzdys tobulinant kitų viešųjų intervencijų stebėsenos rodiklių sistemą Lietuvoje.

5) VERTINIMO REKOMENDACIJOS

Vertinimo ataskaitoje pateiktos rekomendacijos yra trijų tipų:

- a) rekomendacijos dėl konkrečių rodiklių – ataskaitos 10 priedas;
- b) rekomendacijos dėl rodiklių rinkinių VP uždavinių lygiu – ataskaitos 3 dalis (žr. skyrelį „Pasiūlymai dėl atskirų rodiklių ir jų rinkinio tobulinimo“ prie kiekvieno VP prioriteto) ir 37 lentelė ataskaitos 5 dalyje);
- c) strateginiai siūlymai – 37 lentelė ataskaitos 5 dalyje.

Atsižvelgiant į VP įgyvendinimo etapą (iki VP įgyvendinimo pabaigos liko mažiau laiko, nei jo praėjo nuo VP įgyvendinimo pradžios), reikšmingas veiksmų programos ir priemonių rodiklių skaičiaus mažinimas ar esminis rodiklių rinkinių keitimas šiame laikotarpyje nebūtų racionalus sprendimas, todėl dauguma rekomendacijų dėl atskirų rodiklių yra orientuotos į esamų rodiklių kokybės pagerinimą (reikšmių atnaujinimą, pavadinimų ir aprašų tikslinimą), o ne naujų rodiklių nustatymą ar esamų keitimą.

Rekomendacijos dėl konkrečių rodiklių

Rekomendacijos dėl konkrečių rodiklių tobulinimo apima apie penktadalį rodiklių. Rekomendacijos pateiktos dėl 119 iš 600 rodiklių, dar dėl 37 rodiklių pateikta pastabų (rekomendacija „Palikti, bet“ – žr. 10 priedą). Rekomendacijos dėl konkrečių rodiklių yra 11 tipų ir patenka į vieną iš penkių kategorijų (yra atvejų, kai dėl vieno rodiklio pateiktos kelios rekomendacijos):

- 1) Patikslinti VP ir (arba) PIP nurodytas pradines ir (arba) siekiamas rodiklių reikšmes, kurios suplanuotos neambicingai arba kurios gali būti nepasiektos (aktualu 46 rodikliams, detaliau žr. 10 priedą).
- 2) Tikslinti rodiklių apibrėžimus (pavadinimus) ir (arba) skaičiavimo aprašus (aktualu 27 rodikliams, detaliau žr. 10 priedą).
- 3) Užtikrinti, kad rodiklio tipas atitiktų intervencijos logiką (t. y., kad būtų tinkamai nustatytas rodiklio tipas – produkto ar rezultato; aktualu 20 rodiklių, detaliau žr. 10 priedą).
- 4) Atsisakyti perteklinių/ neaktualių/ nepakankamai specifinių rodiklių, pakeisti juos kitais, labiau VP uždavinio/ priemonės intervencijos logiką atspindinčiais rodikliais (aktualu 22 rodikliams, detaliau žr. 10 priedą).
- 5) Užtikrinti rodiklio faktinių reikšmių atnaujinimą SFMIS rodiklio skaičiavimo apraše nurodytu periodiškumu (aktualu 10 rodiklių, detaliau žr. 10 priedą). SFMIS papildyti lauku, kuriame būtų nurodyta, kaip dažnai turi būti atnaujinamos rodiklio reikšmės (ne tik rodiklio pasiekimo data). Tai sudarytų geresnes sąlygas kontroliuoti, ar realus rodiklių (ypač įvedamų) atnaujinimo periodiškumas atitinka suplanuotą.

Strateginiai siūlymai

Strateginiai siūlymai yra orientuoti vertinimo metu nustatytų sisteminių problemų sprendimą ir į rodiklių sistemos tobulinimą laikotarpiu po 2020 m. **Strateginiai siūlymai apima tokius pasiūlymus:**

- 1) **Dėl rodiklių skaičiaus valdymo** (mažiau fragmentuoti finansuojamas veiklas; nustatyti gaires dėl maksimalaus rodiklių skaičiaus; apibrėžti atvejus, kada aktualu nustatyti daugiau VP specialiųjų ir nacionalinių rodiklių).
- 2) **Dėl nacionalinių rodiklių naudojimo ir strateginių rodiklių rinkinio** (sudaryti strategiškai svarbių rodiklių sąrašą; kaip nacionalinius rodiklius nustatyti tokius rodiklius, kurie yra suderinti su kitų planavimo dokumentų vertinimo kriterijais arba rodiklius, kuriems reikalingi projektų lygio duomenys ir nėra alternatyvių informacijos šaltinių).
- 3) **Dėl SFMIS kaupiamos stebėsenos informacijos apimties ir naudojimo** (atsisakyti projektų lygiu netaikomų įvedamų rodiklių; sudaryti strategiškai svarbių rodiklių sąrašą ir jų reikšmes atnaujinti vertinimų metu).
- 4) **Dėl naujai kuriamų stebėsenos rodiklių patikimumo užtikrinimo** (nekurti savitikslių rodiklių, kurie nėra naudojami atsiskaitymui ir sprendimams priimti; naudoti bendresnius statistinius rodiklius inicijuojant daugiau intervencijų grynojo poveikio vertinimų; į stebėsenos rodiklių reikšmių skaičiavimą įtraukti Lietuvos statistikos departamentą ir kitus oficialiosios statistikos rengėjus).
- 5) **Dėl stebėsenos informacijos atnaujinimo periodiškumo** (vengti rodiklių, kurie atnaujinami rečiau nei kartą per 3 metus; ne tik rodiklio skaičiavimo apraše, bet ir SFMIS nurodyti, koku periodiškumu turi būti atnaujinamas rodiklis; įvedant duomenis į SFMIS, atskirti rodiklio reikšmės datą ir rodiklio reikšmės įvedimo datą).
- 6) **Dėl rodiklių skaičiavimo aprašų ir stebėsenos informacijos kokybės užtikrinimo** (konkrečiai nurodyti duomenų šaltinius, statistinių rodiklių pavadinimus; aiškiai aprašyti rodiklių skaičiavimo algoritmą; SFMIS pateikti skaičiavimų išklotines ir tyrimų, skirtų rodiklių reikšmėms nustatyti, ataskaitas).
- 7) **Dėl administracinių gebėjimų stiprinimo ir metodinio vadovavimo rodiklių sistemos kūrimui** (užtikrinti techninės ir metodinės pagalbos prieinamumą rodiklių sistemos kūrimo metu; sukurti metodinį centrą/ darbo grupę rodiklių nustatymo klausimams).
- 8) **Dėl rodiklių pradinių ir siekiamų reikšmių pagrindimo ir atitinkamos informacijos kaupimo** (rodiklių skaičiavimo aprašo formą papildyti pradinės ir siekiamos reikšmės pagrindimu arba numatyti kitą būdą centralizuotai kaupti tokią informaciją; kaupti informaciją apie stebėsenos rodiklių sąsajas su kitų planavimo dokumentų rodikliais).

Techninėje specifikacijoje pateikti vertinimo klausimai buvo orientuoti į atskirų rodiklių kokybės ir jų sąsajų su intervencijomis patikrinimą, tačiau neapėmė ne mažiau aktualių organizacinių rodiklių rinkinio sudarymo, valdymo bei stebėsenos informacijos naudojimo klausimų. Todėl vertinimo ataskaitoje pateikti **pasiūlymai dėl papildomų vertinimų**, kurie padėtų tobulinti rodiklių sistemą. Atskirus vertinimus tikslinga inicijuoti administracinių gebėjimų, susijusių su stebėsenos rodiklių kūrimu ir stebėsenos informacijos naudojimu, analizei ir jų stiprinimo poreikių įvertinimui; gerosios praktikos, susijusios su rodiklių kūrimu ir naudojimu analizei; rodiklių siekiamų reikšmių pagrįstumo analizei; stebėsenos informacijos kokybės ir naudojimo įvertinimui. Be to, atsižvelgiant į tai, kad atskirų VP uždavinių ir priemonių įgyvendinimo stebėsenai taikomų rodiklių specifiškumas (jautrumas intervencijai), pakankamumas ir informatyvumas yra skirtingas, būtina atlikti intervencijų naudos ir poveikio vertinimus, kurie papildytų stebėsenos informaciją, padėtų nustatyti intervencijų grynąjį poveikį ir prisidėtų prie atskiroms intervencijoms taikomų rodiklių tobulinimo (vertinimo klausimus, susijusius su stebėsenos rodiklių tinkamumo vertinimu ir tobulinimu, tikslinga įtraukti į visų poveikio vertinimų, atliekamų VP uždavinių ir priemonių lygiu, apimtį).